

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til §33 i Forretningsorden for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutsbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at meddele den danske regering, at Grønlands territoriale forbehold for Parisaftalen skal ophæves og meddeles De Forenede Nationers Klimakonvention, UNFCCC.

(Naalakkersuisoq for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø, Kalistat Lund)

Begrundelse

Klimakrisen er den største trussel vi som menneskehed står over for. I Grønland ses klimaets forandring tydeligt, og det påvirker ikke alene borgernes hverdag, men også erhvervslivet og vores mulighed for at udøve vores grønlandske kultur. Ændringerne bliver mere og mere radikale, og er tæt på at blive irreversible.

Der er akut behov for handling for at afbøde klimaforandringerne. Vi skal omstille vores samfund til langt lavere drivhusgasudledninger. Og vi skal tilpasse os de ændringer, som allerede har fundet sted og påvirker landbrugere, fangere og fiskere. Alle har et ansvar for at handle. Dette ansvar ønsker vi i Naalakkersuisut at påtage os ved at tilslutte os Parisaftalen og blive en del af det globale samfund, som sammen kæmper for at mindske konsekvenserne af klimaforandringer. Her i landet er vi allerede godt igang. Vi har i mange år arbejdet på at udbrede vedvarende energi i den offentlige og private forsyning.

Naalakkersuisut ser, at landbrugere i syd og fiskere og fangere i nord og øst er udfordret af det ændrede klima: Isen forsvinder, vintrene bliver kortere og vejret er ustadigt. Ligeledes oplever vi et pres og en vilje fra erhvervslivet til at handle, før det er for sent.

I koalitionsaftalen står der, at der skal laves en analyse af Parisaftalens konsekvenser for samfundet. Denne analyse er blevet udført fra april 2022 til januar 2023. Konsekvensanalysen viser, at Grønland kan tilslutte sig Parisaftalen uden at være forpligtet af Danmarks reduktionsmål og at Grønland selv kan udarbejde et nationalt bestemt reduktionsmål. Derudover viser analysen, at der er gode forudsætninger for at mindske Grønlands udledning af drivhusgasser, og at det er muligt at udelade konkrete sektorer ved tiltrædelse til Parisaftalen.

Baggrund

Parisaftalen er vedtaget i Paris den 12. december 2015 på den 21. partskonference (COP21) under de Forenede Nationers Rammekonvention om Klimaændringer. I oktober 2022 havde 195 parter underskrevet aftalen, og 194 af disse har ratificeret den. Parisaftalen omfatter således i dag stort set alle verdens lande med få undtagelser.

Danmark underskrev Parisaftalen den 22. april 2016 med et territorielt forbehold for Grønland efter daværende Naalakkersuisuts ønske. Der foreligger ikke en officiel begrundelse for ønsket om et territorielt forbehold, men en gennemgang af materiale fra tidspunktet omkring beslutningen peger på en bekymring for, at den økonomiske udvikling kunne blive begrænset af klimahensyn, og at der i aftalen ikke er en juridisk bindende henvisning til oprindelige folks rettigheder eller retten til udvikling for oprindelige folk.

Efter selvstyreloven kan Naalakkersuisut handle i udenrigsforhold (mellemlfolkelige anliggender) og det fremhæves af lovens forord, at det grønlandske folk er et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse, samt at loven i erkendelse deraf bygger på et ønske om at fremme ligestilling og gensidig respekt i partnerskabet mellem Grønland og Danmark.

Det indebærer blandt andet, at regeringen og Naalakkersuisut skal samarbejde loyalt inden for en række områder, herunder i udenrigsforhold, for at sikre at såvel Grønlands interesser som Kongeriget Danmarks samlede interesser varetages. Regeringen må således ikke hindre eller begrænse Naalakkersuisuts udøvelse af sine kompetencer i sager, der alene vedrører Grønland og overtagne sagsområder, som blandt andet omfatter klimaområdet.

Ved en ophævelse af det territoriale forbehold bliver Grønland ikke selvstændig part til Parisaftalen, men bliver omfattet af Kongeriget Danmark, som er part til Parisaftalen.

Regeringen og Selvstyret har indgået en samarbejdsaftale af 15. august 2012 om de internationale klimaforhandlinger under FN's klimakonvention. Formålet med aftalen er at styrke samarbejdet om varetage af grønlandske interesser i de internationale klimaforhandlinger under FN's klimakonvention. Samarbejdsaftalen bygger på selvstyrelovens principper om ligestilling og gensidig respekt i partnerskabet mellem Danmark og Grønland.

Ovenstående vil udgøre grundlaget for Grønlands ophævelse af det territoriale forbehold.

Forpligtelser ved tiltrædelse til Parisaftalen

Ophævelse af det territoriale forbehold vil medføre at Grønland bliver retligt forpligtet af Parisaftalen, herunder:

- kravet om at styrke den globale reduktion på truslen fra klimaændringer ved bl.a. at holde stigningen i den globale gennemsnitstemperatur til et godt stykke under 2°C over det førindustrielle niveau,
- at øge tilpasningsevnen over for de skadelige virkninger af og fremme modstandsdygtigheden over for klimaændringer og en udvikling med lave drivhusgasemissioner,
- samt lede finansielle strømme i retning af lave drivhusgasemissioner og klimarobust udvikling, jf. Parisaftalens artikel 2.

Gennemførelsen af aftalen skal efter Parisaftalens artikel 2 stk. 2, ske på et retfærdigt grundlag og efter princippet om parternes fælles, men differentierede ansvar, og respektive muligheder i lyset af forskellige nationale forhold.

Grønland vil jf. Parisaftalens art. 3 og 4 blive forpligtet til at udarbejde, meddele og håndhæve ambitiøse, nationalt bestemte reduktionsbidrag ('Nationally Determined Contributions' eller 'NDC') med henblik på at opfylde aftalens målsætninger. Naalakkersuisut har allerede igangsat udarbejdelse af en national klimastrategi, som skal danne grundlag for Grønlands NDC.

Kammeradvokaten vurderer, at en mulig model for Grønlands NDC kunne være, at Grønland i samarbejde med den danske regering afsøger muligheden for, at der til Klimakonventionens sekretariat kommunikeres en separat klimainsats for Grønland. Således vil Grønlands NDC være et tillæg til den NDC, som Danmark allerede har kommunikeret via EU.

Naalakkersuisut besluttede i 2021 at der skal udarbejdes en national klimastrategi. Udarbejdelse af denne igangsættes uafhængigt af hvorvidt nærværende beslutningsforslag godkendes.

Klimastrategien udarbejdes med bidrag fra departementerne og i samarbejde med erhvervsliv, civilsamfund og borgerne. Når klimastrategien er færdig og godkendt af Naalakkersuisut vil den danne grundlag for Grønlands NDC, såfremt det territoriale forbehold ophæves. Dette forudsætter dog at de enkelte departementer tilkendegiver hvorvidt de ønsker at deres ressortområder er omfattet af Grønlands NDC.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Selve den konkrete ophævelse af det territoriale forbehold er ikke forbundet med direkte omkostninger eller indtægter for landskassen.

I forhold til administrative konsekvenser for det offentlige, så vil Grønlands tiltrædelse af Paris-aftalen indebære, at Grønland skal indgive information til Klimakonventionen om klimaindsatsen. Grønland rapporterer allerede til klimakonventionen om Grønlands optag og udledning af drivhusgasser. Denne rapportering fortsætter under Parisaftalen. Når Grønland har en NDC, skal der også rapporteres om fremskridt i forhold til at implementere den målsætning, der er fremlagt i NDC'en. Rapporteringsbyrden forventes at kunne afholdes indenfor eksisterende midler, såfremt der fortsat prioriteres øremærkede midler til klimaområdet.

De økonomiske konsekvenser forbundet med efterfølgende indsatser, som følge af NDC'en, for at reducere drivhusgasudledning vil afhænge af Naalakkersuisuts kommende klimastrategi og den NDC, der vil blive udarbejdet. Indholdet i klimastrategien og landets NDC vil afhænge af de enkelte departementers bidrag og senere beslutning om, hvorvidt de ønsker at være omfattet af Grønlands NDC. De økonomiske omkostninger forbundet med reduktionsindsatser vil derfor afhænge af den NDC, Grønland vælger at indmelde.

Der er i Parisaftalen ikke forbundet økonomiske sanktioner ved manglende opfyldelse af NDC'er.

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Selve ophævelse af det territoriale forbehold har ikke forudbestemte konsekvenser for erhvervslivet. Den nationale klimastrategi, som skal danne grundlag for Grønlands NDC kan få konsekvenser for erhvervslivet. Naalakkersuisut skal dog understrege, at Naalakkersuisut ønsker at inddrage og lytte til erhvervslivet under udarbejdelse af den nationale klimastrategi.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Der er ikke forbundet forudbestemte økonomiske konsekvenser for borgerne ved selve tiltrædelse til Parisaftalen. Eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne vil afhænge af indholdet i klimastrategien og Grønlands NDC, som er politisk besluttet på et senere tidspunkt.

Høring

Forslaget har været i offentlig høring i perioden 6. februar til 6. marts 2023 via Naalakkersuisuts offentlige høringsportal. Indkomne hørings svar er blevet behandlet og fremgår af Naalakkersuisuts høringsportal. Ligeledes er der udarbejdet et høringsnotat.

Bilag

Konsekvensanalyse af Parisaftalen for det grønlandske samfund med dertilhørende bilag.